

Vårdhygien Skåne

Godkänt datum 2026-06-26
Godkänd av Medicinskt sakkunnig
Version 2.0

Personligskyddsutrustning - rutiner vid användande av munskydd och andningsskydd

Munskydd

Munskydd testas och klassificeras enligt standarden SS-EN-14683. Klassificeringen är ett mått på munskyddets möjlighet att stoppa bakterier från bärarens mun och näsa. Den anger inte skyddseffekten för bäraren. Klass I har 95 % filtreringskapacitet medan klass II har 98 % filtreringskapacitet. Munskydd som även är vätskeresistenta benämns med R.

Munskydd används som:

- Ett **stänkskydd** för personal i situationer då det finns risk för stänk av t ex blod, urin, kräkning och luftvägs- eller sårsekret
- Skydd mot **luftvägssmitta** för personal, t.ex. vid vård och behandling av patient med misstänkt eller konstaterad influensa
- Skydd av material vid **steril uppdukning** mot personalens munflora
- Skydd av patienten under **operativa ingrepp**. Munskydd ska bäras av alla som pratar inom armlängds avstånd från det sterila operationsområdet, sterila instrument och vätskor samt vid större såromläggningar. Vid infektionskänslig kirurgi är det lämpligt att all personal på salen bär munskydd

Tänk på att:

- Munskydd är engångsprodukt och ska kasseras efter varje användning

Om munskyddet blir genomfuktigt, smutsigt eller har vidrörts med händerna, ska det bytas. Vanligen kan munskydd användas i några timmar om inte tillverkaren anger andra begränsningar

Andningsskydd- FFP2/FFP3

Andningsskydd används för att skydda bäraren mot smittsamma luftvägsinfektioner där det föreligger ökad risk för smitta via luften. För att uppnå detta är det viktigt att det sluter tätt mot ansiktet. Andningsskydd testas och klassificeras enligt standarden SS-EN 149+A1:2009. FFP står för Filtering Face Piece (filtrerande halvmask). FFP2 har 95% filterkapacitet medan FFP3 har 99% filterkapacitet.

Andningsskydd med ventil används av personal vid:

- FFP3 används vid vistelse på vård- eller behandlingsrum med patient som har misstänkt eller konstaterad smitta som medför högrisk för smitta via luft (lung-/larynxtuberkulos, mässling, varicella och andra luftburna infektioner i skyddsklass 3 och 4 (Arbetsmiljöverket))
- Vid vårdmoment där så kallade aerosolgenererande procedurer genomförs hos patient med misstänkt eller konstaterad smittsam luftvägsinfektion. Exempel på detta är intubation/extubation, bronkoskopi och sugning av nedre luftvägarna, trakeotomi
- Överväg även andningsskydd (FFP2/FFP3) vid längre vistelse hos patient med smittsam luftvägsinfektion, speciellt vid bristfällig ventilation i lokalen, eftersom detta ökar smittrisen även för andra luftvägsinfektioner

Andningsskydd med övertäckt ventil används av personal vid:

- Operativa ingrepp av patient med smitta som medför hög risk för smitta via luften enligt ovan

Tänk på att:

- Läckage får inte förekomma om andningsskyddet ska ge avsedd effekt mot inandning av luftvägssmitta
- Välj ett andningsskydd som passar ansiktsformen
- Andningsskyddet är engångsprodukt och ska kasseras efter varje användning
- Andningsskyddets kapacitet att filtrera under sammanhängande tid se tillverkarens rekommendation
- Om andningsskyddet blir genomfuktigt, smutsigt eller har vidrörts med händerna, skall det bytas
- De flesta andningsskydd är inte vätskeresistenta. De kan därför behöva kompletteras med ett visir
- Skägg försämrar anpassning och därmed skyddseffekten

Ta på munskydd

- Desinfektera händerna
- Placera munskyddet över näsa, mun och haka
- Kläm åt metallskenan över näsryggen så att munskyddet sitter bra
- Knyt banden bakom huvudet alternativt placera gummibanden bakom huvudet eller runt öronen
- Justera munskyddet så att det sluter tätt runt näsa, mun och haka
- Till modeller med öronband kan tillpassare användas för att förbättra passformen. Se bild på sista sidan

Ta på andningsskydd

- Desinfektera händerna
- Forma bygel genom att böja den försiktigt på mitten
- Lägg andningsskyddet i den ena handen och vik ut den undre delen för att forma andningsskyddet till en kupa
- Vänd andningsskyddet och ta med andra handen tag i banden
- Placera andningsskyddet under hakan, munnen och näsan och dra banden över huvudet. Det undre bandet runt nacken och det övre bandet uppe på huvudet
- Justera andningsskyddets övre och undre del så att det sitter bra
- Forma näsbygel efter näsan – använd båda händerna
- Andningsskyddet måste sluta tätt runt näsa, kinder och haka kontrollera detta genom att utföra läckagetest :
 - Andningsskydd med ventil: Kupa båda händerna runt andningsskyddet och dra ett djupt andetag
 - Andningsskydd med övertäckt ventil/ utan ventil: Kupa båda händerna runt andningsskyddet och andas ut kraftigt
- Vid läckage – korrigeras näsbygeln, andningsskyddet och banden
- Det är mycket viktigt att andningsskyddet sluter tätt mot ansiktet. Personer med skägg kan ha svårt att få andningsskydd att sluta tätt vilket kan innebära risk för smitta
- Till modeller med öronband kan tillpassare användas för att förbättra passformen. Se bild på sista sidan

Ta av munskydd och andningsskydd

- Desinfektera händerna
- Knyt upp banden alternativt ta tag i gummibandet utan att ta i munskyddet eller andningsskyddet
- Lyft bort munskyddet eller andningsskyddet från ansiktet genom att ta tag i bandet
- Lägg munskyddet/andningsskyddet i avfallspåsen utan att byta grepp
- Desinfektera händerna

Tillpassare

Till modeller med öronband kan tillpassare användas för att förbättra passformen. Mellan varje användare ska tillpassaren desinfekteras med ytdesinfektionsmedel med tensider.

Exempel på tillpassare

Skyddsglasögon/visir alt Stänkskydd

Vid risk för stänk mot ansiktet ska både munskydd och andningsskydd kompletteras med skyddsglasögon eller visir för att få ett fullgott skydd.

- Munskydd och andningsskydd som inte är vätsketäta dvs ej märkta med IIR kan behöva kompletteras med **visir**
- Munskydd och andningsskydd som är vätsketäta dvs märkt med IIR kan kompletteras med antingen **skyddsglasögon eller visir**
- Engångsvisir och engångs skyddsglasögon kasseras efter avtagning
- Flergångsvisir och flergångs skyddsglasögon rengörs och desinfekteras med ytdesinfektionsmedel med tensider efter avtagning

Desinfektera alltid händerna direkt efter att visir/skyddsglasögon tagits av.